

3. Зейлигер О. Д. Памятники архитектуры Одессы и их охрана: / Фотоальбом/ / Зейлигер О. Д. – О.: Акад. архитектуры УССР, 1939. – 56 л.
4. Игнаткин И. А. Охрана памятников истории и культуры. / Игнаткин И. А. – К.: Вища школа, 1990. – 223 с.
5. Лейбфрейд А. Ю. От крепости до столицы: Заметки о старом городе / А. Лейбфрейд, Ю. Полякова. – Х., Фолио, 2001. – 335 с.
6. Прибега Л. Охорона та реставрація об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини України: методол.аспект / Л. В. Прибега. – К.: Мистецтво, 2009. – 304 с.
7. Ранинский Ю.В. Памятники архитектуры и градостроительства / Ю.В. Ранинский. – М.: Высшая школа, 1988. – 37 с.
8. Регаме С. Городские историко-культурные заповедники / С. Регаме // Комплексная охрана и реставрация ансамблей и историко-культурных заповедников. – М., 1989. – С. 16-27.
9. Свод памятников истории и культуры Украинской ССР. Харьковская область. – К., 1984. – С. 6-53.
10. Тиц А. Харьков / Тиц А. – К.: Будивельник, 1983. – 232 с.

*Шебек Надія Миколаївна, доктор архітектури, професор,
Марценюк Поліна Віталіївна, студентка архітектурного ф-ту,
кафедра містобудування
Київського національного університету будівництва і архітектури*

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЗОНИ ВІДЧУЖЕННЯ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ

Чорнобильська зона відчуження (ЧЗВ) – унікальна територія з безліччю цікавих пам'яток культури та архітектури. Створення мережі туристичних маршрутів повинна привернути до неї увагу та зробити відпочинок туристів у ній більш безпечним та цікавим.

Регіон ЧЗВ розташований на півночі України, на Київському Поліссі в Іванківському районі Київської області, при впадінні річки Прип'яті до Київського водосховища і при впадінні в Прип'ять р. Уж [1]. До складу ЧЗВ входять два міста – Чорнобиль та Прип'ять, а також Чорнобильська атомна електростанція.

Історія Чорнобиля дуже різноманітна та цікава. Перша згадка про місто відноситься до 1193 року (Іпатіївський літопис). Пізніше його

назва зазначена в літописному «Списку руських міст далеких і ближніх» (кінець XIV століття).

У 1541 році місто стало повітовим центром. У 1793 році Чорнобиль увійшов до складу Російської імперії. В 1898 населення Чорнобиля становило 10 800 чоловік, з яких 7 200 – євреї. Євреї були розселені в Чорнобилі Філоном Кміть в рамках польської колонізації. У другій половині XVIII століття Чорнобиль стає одним з головних центрів хасидизму. Чорнобильська хасидська династія була утворена рабином Менахемом Нахума Тверським. У 1920 році, після масового вбивства та пограбування євреїв, династія Тверського покинула місто, і Чорнобиль перестав бути важливим центром хасидизму.

До кінця XIX ст. Чорнобиль був приватновласницьким містом, який належав графам Ходкевичам. У 1896 році вони продали місто державі, але до 1910 р володіли замком і будинком у місті. Під час Першої світової війни Чорнобиль був окупований. Під час Громадянської війни місто і повіт контролював «зелений» отаман Струк. Під час радянсько-польської війни Чорнобиль був спочатку зайнятий польською армією (на ділі тим же Струком, який на цей раз запропонував свої послуги Пілсудському), а потім відбитий кавалерією Червоної армії. У 1921 році включений до складу Української РСР.

Нечисленна єврейська громада була повністю знищена під час німецької окупації в 1941-1944 рр.

День звільнення – 17 листопада 1943 року.

У 1970-х роках в 10 км від Чорнобиля була побудована перша в Україні атомна електростанція. Сьогодні четвертий енергоблок ЧАЕС перебуває під захисною аркою конфайнментом, яку вважають найбільшою рухомою наземною спорудою у світі [4] (рис. 1).

У 1985 році була введена в лад загоризонтна РЛС «Дуга» – колишній об'єкт «Чорнобиль-2». Ряд металевих щогл висотою 150 метрів із натягненими між ними дротами продовжує вражати (рис. 2).

Рис. 1. Конфайнмент [4]

Рис. 2. Радіолокаційна станція «Дуга» [4]

26 квітня 1986 року на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС сталася аварія, яка стала найбільшою катастрофою в історії атомної енергетики. Всі жителі міста після цього були евакуйовані, проте деякі з них згодом повернулися в свої будинки і зараз живуть на зараженій території.

У Чорнобилі є багато пам'яток та меморіалів, які присвячені трагедії на атомній електростанції. В центрі м. Чорнобиль в 2010-2011 рр. був споруджений меморіальний комплекс до 25-х річниці аварії на Чорнобильській АЕС. Автор проекту – народний художник України, заслужений діяч мистецтв Анатолій Гайдамака. У листопаді 2014 року в комплекс був перенесений і урочисто відкритий пам'ятник чорнобильській партизанці Паші Осідач, убитої гітлерівцями в 1943 році. У комплекс також входить музей, відкритий в приміщенні колишнього кінотеатру «Україна». У музеї зібрані речі жителів евакуйованих сіл, таблички з назвами вулиць і номерами будинків, дитячі іграшки, предмети побуту тощо.

Поруч з музеєм навесні 2011 року був закладений перший камінь майбутнього пам'ятника ліквідаторам наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Проте найсильніші емоції у відвідувачів викликають ознаки руйнації колись буденного життя і приклади поглинання міського середовища природним оточенням (рис. 3-4).

Рис. 3. Парк атракціонів [4]

Рис. 4. Вулиця Прип'яті: тоді – і тепер [4]

Місто Чорнобиль є адміністративним центром з управління відчуженими в 1986 році радіаційно-небезпечними територіями. Там знаходяться підприємства, які контролюють радіаційний стан 30-кілометрової зони відчуження – контролюється вміст радіонуклідів у воді річки Прип'яті і її притоках, а також в повітрі [2].

Крім цього, у містах Чорнобиль та Прип'ять є пам'ятники архітектури та культури, які розповідають історію цих міст. Зазвичай, під час типової екскурсії по ЧЗВ, їх оминають стороною, але вони є

невід'ємною часткою історії цієї території та заслуговують на більшу увагу від гостей цього місця.

База відпочинку «Смарагдовий» – особлива радість для всіх, хто справді піклується про Зону: дитячий табір на пагорбі, біля ставка-охолоджувача, що майже висох, зовсім поруч із поворотом на антени Чорнобиля-2 та село Копачів. «Смарагдовий» – це сто дерев'яних будинків, які досі дивом збереглися серед соснового лісу. Вони особливі: майже кожний прикрашають яскраві кадри зі старих мультфільмів. На центральному проспекті ще збереглися порожні агітаційні стенди, бібліотека, танцмайданчик, магазин, схожий на кіоск, на який впало дерево, та кінотеатр. Колись він був особливим – навіть був прототипом приставок для комп'ютерних ігор.

Залізниця (від села Вільча до станції Янів біля Прип'яті). Залізнична ділянка Овруч-Славутич пролягає через територію із заходу на схід. Після аварії західна частина залізничної зони деякий час зберігалася, а потім полотно поступово заросло, перетворившись на море непрохідних джунглів з островами полустанків та залізничних станцій, до яких все ближче підбирається ліс. Саме у пошуках індустріальної естетики закинутої залізниці ми і звертаємо наші погляди у бік цього місця.

Пам'ятний знак – гармата на постаменті і меморіальна гранітна плита з присвятним написом. Був поставлений в пам'ять загиблих під час Другої світової війни та визволення міста від окупантів.

Теремці – особливе село не тільки тому, що знаходиться у мальовничій місцевості, але й через те, що там знаходиться найфактурніший і найяскравіший артефакт минулого – буксир «Галлінн». До шістдесятих років двадцятого століття його використовували на озері Ладога, що недалеко від російського міста Санкт-Петербург. За інформацією, наданою самопоселенцями, після аварії буксир використовувався ліквідаторами в якості плавучого штабу. Нині від «Галлінна» лишився тільки порожній, іржавий каркас. Але не дивлячись на це, з боку річки він досі виглядає фантастично та захоплює подих.

Музейна експозиція «Пам'ять про отчий край», мабуть, одна із самих недооцінених куточків Чорнобиля, адже саме тут розповідається вся історія цієї території до трагедії на атомній електростанції. В ній зібрані предмети побуту та старі фотографії мешканців міста.

У місті Прип'ять є меморіал на місці страти радянських партизанів під час німецько-фашистської окупації 1941 – 1943 рр. У цьому місці стояла також відома «партизанська сосна» у формі хреста-тризуба [3].

ЧЗВ входить до складу загальнозоологічного заказника по якому, наразі, не прокладено ні одного туристичного маршруту. Це унікальне

місце, в якому можна побачити як природа забрала собі території, які колись належали людям.

Виходячи з властивостей пам'яток ЧЗВ на її території можна побудувати розгалужену мережу різноманітних туристичних маршрутів. Найдовший з них пролягатиме з міста Київ через м. Чорнобиль до м. Прип'ять. В'їзд у зону відчуження буде проходити через КПП «Дитятки», як це відбувається і наразі.

Дана розробка дозволяє урізноманітнити рух туристів по ЧЗВ, а також зробити його більш збалансованим та цікавим.

Все більше людей звертають увагу на Чорнобильську зону відчуження. Тільки по офіційним даним потік туристів складає майже 50 тисяч чоловік і з кожним роком все більше і більше зростає. Саме тому вдале розпланування мережі туристичних маршрутів у ЧАЕС може дати значний поштовх у розвитку туризму в сучасній Україні.

Список використаних джерел та літератури:

1. Чорнобиль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Чорнобиль>
2. Чорнобиль. Історія міста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://chornobyl.in.ua/uk/chernobyl-gorod.html>
3. Устінова І.І. «Перелік пам'яток історії та культури, які знаходяться на території Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника (зона відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення)», 2018 р., - с. 1.
4. Солонина Є., Юрченко С. Чорнобиль: «радіоактивна перлина» українського туризму [Електронний ресурс] // Радіо Свобода, 24 листопада 2017, 11:00. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/28864492.html>.

*Маргарян Тигран Гегамович, аспірант,
Осетрин Николай Николаевич, кандидат технических наук, профессор,
Киевский национальный университет строительства и архитектуры*

ИНФОРМАЦИОННАЯ МОДЕЛЬ ТРАМВАЙНОЙ СИСТЕМЫ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ГОРОДА

Аннотация. Рассмотрена информационная модель трамвайной системы в условиях современного города. В модели при определении транспортного спроса учтено развитие территории района в средней и долгосрочной перспективе. Прогнозное распределение транспортных потоков, тяготеющих на общественный и индивидуальный виды транспорта, выполнено с учетом введения платных парковок, темпов